

Przedsiębiorcy i ich działalność

Dowiedz się więcej na www.ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Należy przyjąć – w oparciu o przepisy ustawy Prawo przedsiębiorców – że przedsiębiorca to podmiot działalności określonej mianem „gospodarcza”. Analizując jednak inne przepisy prawa, których przedmiotem odniesienia są przedsiębiorcy oraz działalność gospodarcza, trzeba skonstatować, że prawne ujęcia przedsiębiorcy i działalności gospodarczej są różnorodne i wielorodzajowe. Wynika to choćby z racji osadzenia odpowiednich definicji w określonym kontekście normatywnym, a także z dokonywanej wykładni tej materii, która wydaje się być niepełna lub nie w pełni precyzyjna.

Niewątpliwie czynnikiem sprzyjającym kształtowaniu się wielu definicji przedsiębiorcy i jego działalności jest wolność działalności gospodarczej, która to skojarzona jest z własnością prywatną oraz solidarnością, dialogiem i współpracą partnerów społecznych w ramach konstytucyjnej zasady społecznej gospodarki rynkowej. Wolność pozwala na swobodne formowanie statusu prawnego przedsiębiorcy oraz reguł jego funkcjonowania. Wolność działalności gospodarczej ujmowana jest głównie, jako zbiór swobód, zasada prawa oraz prawo podmiotowe. Przedstawiana jest ona ponadto, jako zespół różnego rodzaju swobód o określonym zakresie i treści odnoszących się m.in. do przepływu towarów, przedsiębiorczości, świadczenia usług, przepływu kapitału i płatności, prawa spółek i koncernów, tworzenia organizacji przedsiębiorców.

Wskazuje się przy tym, że wolność działalności gospodarczej stanowi warunek niezbędny i konieczny gospodarki rynkowej, jej zaistnienia i funkcjonowania. Gospodarka rynkowa jest gospodarką wolną, czyli taką, w ramach której zapewniona i zagwarantowana zostaje możliwość podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez dowolny podmiot, proces gospodarowania odbywa się zasadniczo bez władczej ingerencji państwa, respektowane są prawa ekonomiczne, w tym prawo popytu i podaży, występuje swoboda władania środkami produkcji. W takiej gospodarce to właśnie wolność jest przesłanką zachowań uczestników rynku oraz procesów gospodarczych.

Wolność działalności gospodarczej wymaga stworzenia odpowiednich warunków prawnych i możliwości pozwalających na swobodne podjęcie decyzji w kwestii zainicjowania działalności gospodarczej w wybranym zakresie przedmiotowym, korzystnie zlokalizowanej, zorganizowanej, składającej się z szeregu czynności i mającej na względzie osiągnięcie zarobku. W tym znaczeniu wolność działalności gospodarczej, znajdująca potwierdzenie na gruncie prawa i przez prawo określona, powinna być potraktowana, jako przesłanka wykonywania działalności gospodarczej przez poszczególne podmioty. Oznacza to w konsekwencji, że w systemie gospodarczym „objętym” wolnością możliwe jest swobodne kształtowanie stosunków pomiędzy podmiotami dzia-

łałości gospodarczej i swobodne wykonywanie poszczególnych czynności z zakresu tej działalności.

Powstaje jednak kwestia udzielenia odpowiedzi na pytanie o – z jednej strony – granice i zakres wolności działalności gospodarczej – z drugiej zaś (choćby na tle art. 22 Konstytucji RP) – o granice, metody, środki i cele oddziaływania państwa, jako instytucji publicznej, na sferę gospodarki prowadzonej przez różne podmioty. Paradoksalnie, działania interwencyjne państwa rozwijane są w warunkach istnienia i funkcjonowania wolnego rynku, a podejmowane są one nie w celu wyeliminowania takiego rynku, ale w związku z uznaniem, że mechanizm rynkowy wymaga odpowiedniego wspomaganie ze strony państwa, tudzież dokonania należytej korekty przy wykorzystaniu środków prawnych. Korekta ta powinna być dokonywana, jak się wydaje, w celu zapewnienia prawidłowego i efektywnego funkcjonowania gospodarki rynkowej, z jednoczesnym respektowaniem i uwzględnieniem interesu publicznego (społecznego). Wolność działalności gospodarczej nie może, zatem być traktowana jako kategoria absolutna i realizowana w sposób bezwzględny, ponieważ pozostawałoby to w opozycji zarówno do możliwości, jak i zdolności zapewnienia przez państwo ochrony interesu publicznego wyartykułowanego przy wykorzystaniu systemu prawa. Istnieje zatem potrzeba stworzenia i funkcjonowania właściwego mechanizmu oddziaływania państwa na gospodarkę, by ta – na podłożu wolności działalności gospodarczej – mogła stać się obszarem godzenia interesów podmiotów działalności gospodarczej z interesami o charakterze publicznym.

Należy zauważyć zarazem, że interwencjonizm państwowy jest zjawiskiem (zespolem działań) o szerszej formule, wykraczającej znacznie poza obszar regulacji. Na pewno mieszczą się w działaniach interwencyjnych różnego rodzaju działania władze podejmowane przez organy publiczne, których celem jest ograniczanie wolności gospodarczej. Zakres tych ograniczeń nie może być nadmierny, albowiem wolność gospodarcza jest zasadą, jej ograniczenia wyjątkiem od niej. Nie może, zatem dojść do sytuacji, w której zniwelowane zostałyby publiczne prawa podmiotów, przejawiające się w samodzielności prawnej i faktycznej uczestników rynku, głównie przedsiębiorców.

Interwencjonizm ten obejmuje również działania porządkujące gospodarkę i organizujące jej funkcjonowanie, a także związane z wykonywaniem czynności kontrolnych. Tego rodzaju działania należy uznać za w pełni umotywowane funkcjami wspólnego państwa biorącego odpowiedzialność za zachowanie określonego ładu w gospodarce i zagwarantowanie istniejącego *status quo*.

W kontekście nowego prawa przedsiębiorców i w perspektywie ponad rocznych już doświadczeń w zakresie funkcjonowania przedsiębiorców i wykonywanej przez nich działalności gospodarczej według zmienionych w 2018 roku reguł, warto, jak się wydaje, w ramach niniejszego opracowania doświadczenia te podsumować, a przede wszystkim zanalizować warunki normatywne znajdujące się u podstaw działalności gospodarczej przedsiębiorców. Może to przyczynić się do bardziej aktualnego a zarazem pogłębionego spojrzenia na społeczną gospodarkę rynkową – zasadę prawa zainspirowaną pod-

stawowymi wartościami prawa gospodarczego publicznego, w szczególności zaś wolnością działalności gospodarczej i skojarzoną z nią potrzeba respektowania interesu publicznego.

Prof. dr hab. *Andrzej Powałowski*

[Przejdź do księgarni →](#)